

**Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлөкетлик университетинде компьютер техникасы
хәм тармақ хызметлеринен пайдаланыў, компьютер жұмыс орынларын хәм классларын
шөлкемлестириў хәмде қоллаў бойынша**

ҚАҒЫЙДАЛАР

1. Улыўма жағдайлар

1.1. Усы қағыйдалар Өзбекстан Республикасының «Ахборотлаштириш тўғрисида»ги Нызамына муўапық, Өзбекстан Республикасы Президентиниң 2012 жыл 21-мартдағы ПҚ-1730 санлы «Замонавий ахборот-коммуникация технологияларини янада жорий қилиш ва ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Нызамы, ӨзР Министрлер Кабинетиниң 2002 жыл 6-июнь 200-санлы «Компьютерлестириўди және де раўажландырыў хәм хабар-коммуникация технологияларын енгизиў ис-илажлары ҳаққында» хәм 2012-жыл 1-февральдағы 24-санлы «Орынларда компьютерлестириў хәм хабар-коммуникация технологияларыны және де раўажландырыў ушын шараятлар жаратыў ис-илажлары ҳаққында» нызамы, Өзбекстан Республикасы Жоқары хәм орта арнаўлы билимлендириў министрлиги (ӨзР ЖОАБМ)ниң 2012 жыл 28-март 124-санлы буйрығы, Жоқары хәм орта билимлендириў министрлиги 2013 жыл 10-сентябрь 331-санлы буйрығына тийкарланып, Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлөкетлик университети бөлимлеринде компьютер хәм тармақ хызметлеринен пайдаланыў, Интернет тармағында ислеў, компьютер жұмыс орынлары(КЖО) хәм оқыў компьютер класслары(ОКК)н шөлкемлестириў хәм қолланыўын тәртипке салыў мақсетинде ислеп шығылған.

1.2. Компьютер хәм телекоммуникация ресурс хәм хызметлери төмендегилерди өзинде жәмлейди: Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлөктлик университети есаплаў тармақлары тиккелей ямаса **билвосита** мүрәжет етиўши көп функционал сервер, жұмысшы станция, автоном хәм мобил компьютер хәм басқа қурылмалар, программалық тәмийнатлар хәмде ишки хәм сыртқы байланыс каналлары (Интернет тармағы, электрон почта системасы хәм басқалар).

1.3. Бул хўжет Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлөктлик университети компьютер хәм тармақ ресурсларынан пайдаланыў хәмде КЖО хәм ОККларын шөлкемлестириў хәм қоллаў бойынша тийкарғы мақсет, ўазыйпа, улыўма принциплер хәм бағдарларды белгилеп береди.

2. Компьютер хэм университет техникалары хэм де программалық тэмийнатлардан пайдаланыу тәртиби

2.1. Пайдаланыушы техникалық қәуипсизлиги, өрт қәуипсизлиги хәмде компьютер хэм университет техникаларынан пайдаланыу қағыйдаларына бойсыныуы шәрт.

2.2. Хәр бир пайдаланыушының жұмыс орны ушын бар болған мийнет қәуипсизлиги инструкциясы менен танысып шыққан болыуы шәрт.

2.3. Компьютер хэм университет техникалары менен ислеу мақсет, усыл хэм мазмуны пайдаланыушы хызмет ұзыпаларына сәйкес келиуи керек.

2.4. Пайдаланыушыға төмендегилер қадаған етиледі:

2.4.1. Улыума пайдаланыуға гөзленген дерек қурылмаларды өшириу.

2.4.2. Компьютер хэм университет техникаларын сазлауларын өзгертириу хэм оңлау жұмысларын алып барыу.

2.4.3. Ажыратылған жұмыс орнына мөлшерленбеген перифериялық қурылмаларын жалғау.

2.4.4. Бар болған системалы, офис, әмелий тармақ хэм басқа программалық тэмийнат үскенелерин жаңадан орнатыу ямаса модификация қылыу.

2.4.5. Пайдаланыушы оның компьютеринде бар болған антивирус программасынан пайдаланыуды билиуи лазым. Сыртқы информация сақлау дереклери менен ислеуден алдын антивирус тексеруинен өткизиуи шәрт. Антивирус программасы пайдаланыуға жарамлы болмаған жағдайда сыртқы информация дереклери менен ислеу қатты қадаған етиледі.

3. Информация қәуипсизлиги тийкарлары

3.1. Пайдаланыушы зәрүрли хабарды тасыушы дерекде ямаса серверге сақлауды билиуи лазым.

Көпишлик жағдайларда информацияны:

-физикалық жоғалтыуынан;

-лицензиясыз программалық тэмийнатдан пайдаланыуынан өшип, өзгерип, бузылып кетиуден;

-компьютер вируслары ямаса оған уқсаған программалар тәрәпинен өшип кетиуи, өзгеруи хэм бузылыуынан;

-өзге адамлар тәрәпинен рұхсат етилмеген өзгертиріулер, көріп шығыулар, өшириулерди әмелге асырыудан сақлау лазым.

Информацияның физикалық жоғалтылыуы төмендеги жағдайларда жүз бериуи мүмкин:

-информация тасыушы қурылманың истен шығыуы;

-компьютер ямаса информация тасыушы қурылманың урланыуы;

-тәбийғый апатшылық;

-есаплау техникасы ямаса информация тасыушы қурылмадан пайдаланыу қағыйдаларына бойсынбаслығы.

Информацияны физикалық жоқ етилиуинен сақлау илажлары:

-қымбатлы информацияның қосымша нускаларын алыу;

-есаплау техникасы хәм информация тасыушыларды сыртқы тәсирден қорғанған хәм қорғалатуғын бөлмелерде сақлау.

4. Тармақда инфомациядан пайдаланыу, оның менен ислеу хәм сақлау тәртиби

4.1. Тармақдан пайдаланыудың улыуа тәртиби:

4.1.1. Университет тармақ информация ресурсларынан пайдаланыу тәртиби орталығына тармақты басқарыу функциясы бириктирилген қурамындағы бөлимлер тәрәпинен администрацияның көрсетпеси тийкарында әмелге асырылады.

4.1.2. Пайдаланыушыларға өзбасымшалық пенен тармақ менен ислеуге арналған программалық қурылмаларды орнатыу ямаса бар болған программалық қурылмалар конфигурацияларын өзгертириуи қадаған етиледі.

4.1.3. Корпаратив тармақ пайдаланыушысына есап жазыуы хәм жасырын гилт көрсетиледі. Тармаққа кириу хәм электрон почтадан пайдаланыу ушын берилген жасырын гилтлер купыялылығына пайдаланыушы жууапкер есапланады. Индивидуал жасырын гилитлерди жәрйялау, тармақда сақлау ямаса үшінши адамға бериу қадаған етиледі. Пайдаланыушы жасырын гилт жоғалтылғанында тармақ хызметин басқарыуға жууапкер бөлимге дәрхал мүрәжет етиуи шәрт.

4.2. Тармақда жұмыс алып барыу:

4.2.1. Компьютер хәм телекоммуникация хызмет ресурсларынан жеке мәплерде пайдаланыу қадаған етиледі.

4.2.2. Жалған, жала, сөгис, қорқытыу ямаса нызамға қайшы материалларды электрон почта байланыс қуралларынан пайдаланып тарқатыу хәм сақлау қадаған етиледі. Бул көринисдеги мағлыұматлар барлығын сезип қалған пайдаланыушы дәрхал тикккелей **администрацияға** хәм тармақ хызметине жууапкер бөлимни хабардар етиуи шәрт.

4.2.3. Пайдаланыўшы хызмет шеңберинде электрон почта хабарлары яки баска түрдеги электрон хужжетлерде этикаға қарсы болған материаллардың болмаслығыны тәминлеуи шәрт. Жөнетилип атырған файллар форматы алыўшы менен келисилиуи тийис.

4.2.4. Пайдаланыўшының рухсатысыз оған тийисли файлды өзгертириуи яки нуска алыуи қатаң қадаған етиледи.

4.2.5. Пайдаланыўшы тармақ ресурсларынан пайдаланыуи ўақтында авторлық хуқуқлары ямаса баска норматив хуқықый хужжет талапларына әмел қылыуи шәрт.

4.2.6. Пайдаланыўшы өзге пайдаланыўшы атынан ислеуиге, рухсат етилмеген хабар ресурсларынан пайдаланыуи, көрип шығыуи, нуска алыуи, өзгертириуи ямаса өшириуи сыяқлы хәрекетлерди әмелге асырыуиға хақы жоқ.

4.2.7. Пайдаланыўшы тармақда мағлыўмат алмасыуиын белгиленген тармақ программалары арқалы әмелге асырыуи шәрт. Тармақ пайдаланыўшылары арасында хабар алмасыуиын сыртқы хабар тасыуишы қуралларында әмелге асырыуи қадаған етиледи.

4.2.8. Пайдаланыўшы хабар ресурслары толықлығына қәуип туўдырыуишы хәм/ямаса хабар ресурсларыны рухсатсыз пайдаланыуи, өшириуи, өзгертириуи, бузыуи ямаса компьютер хәм тармақ ишинде насазлықларды келтирип шығарыуишы баска факторларды сезип қалғанында тиккелей **администрацияға** ямаса тармақ хызметине жуўапкер бөлимге хабар береди.

4.3. Тармақда хабарды сақлауи:

4.3.1. Бердақ атындағы Қарақалпақ мәмлекетлик университети системасы жумысы неңберинде барлық хабар ресурслары тармақ серверлеринде сақланады, **администрация** менен келисилген тәртипде сақланатуғын базы бир мағлыўматлар буннан тысқары. Тармақ администраторы ямаса оған теңлестирилген жуўапкер хызметкер өз ўақтында қосымша нуска алыуиды әмелге асырады.

4.3.2. Пайдаланыўшыларға мағлыўматларды орайласқан сақлауи серверлеринде хызмет ўазыйпаларынан баска хабарларды, кеўилашар характердеги материалларды, ойынларды сақлауи қадаған етиледи.

4.3.3. Тармақға жалғанған компьютерлерде мәмлекет сырларына тийисли хужжетлестирилген хабарларды жыйнауи хәм сақлауи қадаған етиледи. Тарқатылыуи шекленген хабарлардан пайдаланыуи, қайта ислеуи хәм сақлауи бундай көринистеги хабарлар менен ислеуи тәртибин белгилеуиши норматив хужжетлер талаплары орынланғанынан хәм техникалық каналлардан тарқалып кетилиуи итималлықлары шешилгеннен соң әмелге асырылыуи мүмкин.

5. Халық аралық информация тармағы Интернетте информация ресурсларынан пайдаланыуи хәм алмасыуиын жолға қойуи тәртиби

5.1. Интернет халық аралық информация тармағы ямаса электрон почта хызметинен пайдаланыўшыларды жалғаныўы тармақ хызмети тәрәпинен бөлим **администрациясының** мүрәжати тийкарында әмелге асырылады.

5.2. Тармақ хызметине жуўапкер бөлим Интернет тармағы ямаса электрон почта менен ислеўге гөзленген программалық тәмийнат орнатылады. Тармақ серверлери хәм пайдаланып атырған протоколлардың өзбасымшалық пенен конфигурацияларын өзгертириў хәм сазланыўы қадаған етиледі.

5.3. Компьютер жумысшы орынларында пайдаланыўшыларға Интернет тармағында ислеўде төмендегилер қадаған етиледі.

5.3.1. Интернет тармағы ямаса электрон почтадан хызметте пайдаланыўға гөзленген хәм де коммерциялық ямаса басқа сырды өзінде сәўлелендирген хабарарды тарқатыў.

5.3.2. Интернет тармағынан кеўилашар хәм хызмет ўазыйпалары шеңберине кирмейтуғын мағлыўматларды алыў.

5.3.3. Хызмет ўақтында Интернет тармағы ямаса электрон почтаға өзиниң жумыс орны хәм өз хызмет есап китап жазыўларынан пайдаланмаған жағдайда жалғаныў.

5.3.4. Басқа адамларға пайдаланыўшы тәрәпинен өзиниң Интернетге жалғаныў есап китабын жазыўды усыныс етиў.

5.3.5. Өзиниң хызмет электрон почта мәнзилин электрон каталоглар хәм Интернет тармағы излеў системаларында жәриялаўы.

5.3.6. Хызмет ўазыпаларын орынлаў шеңберине кирмейтуғын түрли реклама материаллары, тарқатпа қағазлар, электрон журналлар ҳ.т.б. ларға жазылыў.

5.3.7. Интернет тармағы ямаса электрон почтадан алынған файлларды антивирус тексерийинен өткерместен пайдаланыў.

5.5. **Инструкция** бәндлериндеги қағыйдалар бузылғанда пайдаланыўшы ескертиўсиз Интернет тармағынан үзип қойылыўы хәмде администрация хәм информация кәўипсизлиги бойынша қәниге қағыйда бузылыўынан жағдайдан хабар етиўи мүмкин.

6. Ханалар хәм жумысшы орынларды шөлкемлестириўге талаплар

6.1. Компьютер жумысшы орынлары (КЖО)ны орнатылатуғын ханалар Санитар қағыйдалары хәм нормативлери тийкарында үскенелениўи тийис (ӨзР Бас санитар шыпакери тәрәпинен тастыйықланған «Жеке компьютерлерден, видеодисплей терминалларынан хәм мәкеме техникасынан пайдаланыўда» 2007 жыл 29 мартдағы №0224-07 Санитар қағыйдалары хәм нормативлери).

6.2. Хана тәбийғый ямаса жасалма жарытқыш дереги менен тәмийнленген болыўы шәрт. ОККларыны жөртөле хәм ярым жөртөле ханаларына орналастырыўы қадаған етиледи.

6.3. Компьютер техникасынан пайдаланып атырған хана айналары илажы болғанша арқаға ямаса арқа-шығысқа қаратылған болыўы керек.

6.4. Айна қәдди жалюзи, перде сыртқы қаптамалар, метал пәнжере сыяқлы қурылмалар менен үскенелениўи керек.

6.5. КЖО хәм ОККлардан пайданалыўды жолға қойыўда хәр бир жұмысшы орын ушын 6м2 орын хәм 20м3 сыйым ажыратылған болыўы тийис (СанПин.№0224-07).

6.6. Жеке компьютер жайласқан ханалар жылытыў системасы, хаўа кондиционери ямаса ағымлы-сорылыўшы хаўа алмасыўшы қурылмалары менен үскенеленген болыўы керек.

6.7. Компьютер менен үскенеленген ханаларда күнделикли тәризде ызғар тазалаў хәм хәр бир жұмысшы саатда системалы хаўа алмастырып турылыўы көзде тутылады.

6.8. Компьютерден пайдаланатуғын ханаларда сыпатлы тазалаўды әмелге асырыў ушын тегис, ойықсыз, сыйпақ болмаған пол болыўы мақсетке муўапық.

6.9. Компьютер қурылмаларының шаўқым дәрежеси белгиленген өлшемнен жоқары болса, оларды бөлек ханаларға орнатылыўы усыныс етиледи.

6.10. Жұмыс стулы (кресло) имканият дәрежесинде көтери́лиўши-бурылыўшы, желкени талықтырмайтуғын маневрға ийе болыўы талап етиледи.

6.11. ОККда студентлердиң компьютерде ислеўлерине кесент беретугын буйымларды қойыў имканын беріўши шкаф пенен үскенеленген болыўы керек.

7. ОККның материаллық тәмийнаты

7.1. ОКК жәмленмеси:

– санитария гигиениялық талапларға жуўап беріўши (3м. Шифт бәлентлигине 6 м2 ға 1 жұмыс орны) 10-14 компьютер;

-даўыс күшейтиргішлер(зәрүрятқа көре);

-пәс шаўқымлы принтер(зәрүрятқа көре);

-проектор (зәрүрятқа көре);

-сканер(зәрүрятқа көре);

-жергиликли тармақты қәлиплестириў ушын қурылма;

-программалық тәмийнат;

-оқыў процессин шөлкемлестириў ушын зәрүр оқыў-методикалық әдебиятлар;

-маркерли тахта (зәрүрятқа көре);

7.2. ОКК төмендегилер менен үскенеленген болыуы керек

-өрт өшириуи кураллар;

-орынларды жарыклығын тәминлеуи жарытқышлар (зәрүрятқа көре);

-методикалық информация стенти;

-информация стенти (ОККна кириуде, каридор бөлиминде);

-хабаршы(сигнализация) системасы;

-кондиционерлер (зәрүрятқа көре);

-медициналық қутышасы.

7.3. ОКК айналарына жалюзи, перде ямаса сыртқы қаппама (имканият дәрежесинде) орнатылып, сыртынан метал пәнжере орнатылады.

7.4. Методикалық стенд төмендегилерди өзинде сәулелендириуи керек:

-техника қәуипсизлиги хәм ислеу қағыйдалары бойынша көрсетпелер;

-көзди дем алдырыуи ушын шынығыулар жыйындысы, дене тәрбия усыллары;

-ОКК да алып барылып атырған сабақлар бойынша қосымша электрон хабар дереклериниң Интернет-мүрәжатлари;

-алып барылып атырған сабақлары бойынша методикалық көрсетпелер;

-көп берилетуғын сорауларға жууаплар.

7.5. ОКК материаллық-техникалық базасын қаржыландырыуи Университет бюджет хәм бюджеттен тысқары қәрежетлери тийкарында әмелге асырылады.

8. КЖО хәм ОКК материаллық-техникалық базасы толықлығына жууапкершилик

8.1. КЖО хәм ОККларындағы материаллық-техникалық базасының (компьютерлер, қурылмалар, инвентарлар, мебел, программалық тәмийнат) толықлығына жууапкершилик жууапкер адамның жууапкершилигине жүклетиледи.

8.2. Барлық үскенелер номерленген болыуы шәрт.

8.3. Материаллық жууапкер адам жұмыстан босап атырғанда жууапкершиликти университет(бөлим) жууапкер адамы жууапкершилигине өткериуи талап етиледи.

9. ОКК(методикалық кабинет) функциялары

9.1. ОКК(методикалық кабинет) студентлерге компьютер сауатханлығы сабақлары, илимий техникаларды оқыу процессинде қоллау, қадағалау хәм модел-ойынлы программаларды өткериуи ушын хызмет етеди. Буның ушын:

-оқыу режелери тийкарында информатика сабағы хэм баска компьютер қолланылатуғын сабақлар өткерилиу уақытлары белгиленеди;

-ОКК жууапкер адамның қатаң қадағалауы астында студентлердин өз бетинше таярлығы ушын саатлар ажыратылады;

-оқыу-методикалық программалық өнимлер банки орнатылған;

-электрон сабақлық хэм қолланбалар банки көрсетиледи;

-студентлер, профессор оқытушылар хэм хызметкерлер пайдаланыуы мүмкин болған оқыу-методикалық әдебиятлар хэм методикалық қолланбалар базасы қәлиплестирилиуи;

-үйренилип атырған пән бойынша хэм программалық өнимлерден оқыу процессинде пайдаланыу барысында пән оқытушылары хэм инженер кеңеси астында мәсләхәтлер әмелге асырылады;

-пайдаланыушылар ушын университет хэм Интернет тармағына кириу мүмкиншилиги жаратылады.

10. ОКК(методикалық кабинет)лериниң жумыс хызметин шөлкемлестириу

10.1. ОККда өткерилетуғын сабақлар кестеси тийисли тәртипте тастыйықланады.

10.2. Оқыу саатлары кестелер тийкарында белгиленеди.

10.3. Тастыйықланбаған кестеде ислеу уақты **администрация** атына арза көрнисинде рәсмийлестириледи.

10.4. ОККларда өз бетинше жумыс хэм профилактика жумысларын алып барыу ушын уақыт ажыратылған болыуы керек.

10.5. Хәр бир ОККне инженер (норматив хужжетлер тийкарында) бириктириледи.

10.6. Студентлердин ОККна кириуи/шығыуы сабақ өтиуши профессор-оқытушы тәрөпинен қоңырауға қарап әмелге асырылады.

10.7. Студентлер сабақ уақтында КЖОда болады. Жағдайға қарап студент оқытушы рұхсаты менен бир мүддетке класстан шығып кетиуи мүмкин.

10.8. Компьютерден группалы пайдаланыу сабақларында қурылмалардың хэм программалық тәмийнатларының пүтинлигине сабақ өтип атырған пән оқытушысы жууапкер.

10.9. Сабақ тамам болыуы менен оқытушы инженерге ОККны тапсырады.

10.10. ОКК (методикалық кабинет)де студент хэм профессор-оқытушылар өз бетинше жумыс пенен шуғылланғанларында ОККның пүтинлиги хэм тазалығына инженер жууапкер болады.

11. ОКК бойынша хужжетлестириу

-мийнет қәуипсизлиги бойынша журнал (китап);

-мийнет қәуипсизлиги хәм өрт қәуипсизлиги бойынша көрсетпелер;

-ОККда ислеў көрсетпеси хәм қағыйдалар;

-материаллық, материаллық-техникалық есап китап жүргизиў журналы;

-ОКК паспорты;

-компьютер техникасы хәм программа тәмийнат насазлықлары хәм профилактикалық жумыслар журналы;

-өз бетинше жумыс ислеў ушын киргизилген студентлердиң дизими хәм машина ўақтың есапқа алыў журналы;

-программа тәмийнатты орнатыўға буйыртпа журналы.

12. ОКК инженериниң хуқуқы хәм мәжбүрятлары

12.1. ОКК инженер мәжбүрятларына жумысты шөлкемлестириў менен байланыслы хызметлер киреди;

-КЖОны жумыс баслаўға хәм тамамлаўға таярлаў(гилтди алыў/тапсырыў, компьютер хәм кондиционерлерди қосыў/өшириў х.т.б);

-қурылмаларды жумысшы жағдайда сақлаў;

-студент хәм оқытыўшыларды классқа кириўин тәмийнлеў;

-студент хәм профессор-оқытыўшыларға техника қәуипсизлиги хәм ОККда ислеў қағыйдалары менен таныстырыў;

-техника қәуипсизлиги бойынша журнал жүргизиў (көрсетпелер менен таныстырғанлығы-мийнет қорғаныўы, ОККда ислеў қағыйдалары);

-ОКК хызмети менен байланыслы айрықша жағдайлар жүзеге келгенде студент хәм профессор-оқытыўшыларға жәрдем көрсетиў.

12.2. ОКК инженерине программалық тәмийнат пенен ислеў бойынша жүклетилген ўазыйпалар:

-зәрүрий программалық тәмийнатты өз ўақтында орнатыў хәм сазлаў;

-программалық тәмийнатлар электрон архивти қәлиплестириў;

-компьютер системасын вируслардан қорғаў;

-программалар менен ислеўде профессор-оқытыўшыларға жәрдем бериў.

12.3. Төмендеги қосымша ўазыйпалар ОКК инженериниң жуўапкершилигинде;

-студентлерге, оқытыушыларға хәм университет (бөлим) хызметкерлерине оқыу-методикалық әдебиятларды есап жүргизиу журналына киргизиу аркалы бериу;

-техникалық қурылмаларды жұмыс жағдайы, нормада жаратылыуы, күнделикли жыйнастыруу жұмыстарын әмелге асырылыуын тәмийнлеу (барлық насазлықлар ҳаққында есап жазыуды жүргизиу);

-медицина қутысында белгиленген дәри затлардың барлығы хәм жарамлылық мүддетини қадағалау;

-ОККда бәрқулла техникалық профилактиканы алып барыу;

-ОКК ханасын самаллатып турыу, хауа температурасының нормативлиги хәм айна хәм жарытқышларды тазалығын қадағалау.

13. Оқытыушының ҳуқуқы хәм мәжбүриятлары

13.1. ОККда ислеу уақтында оқытыушы төмендеги жұмыстарды жууапкершилигине алады:

-студентлериниң ОККда ислеуи ушын техника қәуипсизлиги хәм мийнет қорғаныуы, компьютерде ислеу тәртиби бойынша (оқыу жылы басында биринши сабақта) түсиндириу өткериуи, мийнет қорғаныуы хәм техника қәуипсизлиги журналына жазыулар киргизиу;

-программалық тәмийнат, тармақ хәм системалық тәмийнатының пүтинлигин сақлау;

-сабақ машғулатлары процессинде ОКК хәм студентлерди қараусыз қалдырмау.

13.2. Оқытыушы төмендеги ҳуқықларға ийе:

-инженер (администратор)ға программалық тәмийнат бойынша талапнама усыныс етиу;

-электрон архивде сақлау ушын хабар бериу;

-студентлерге қосымша оқыу информацияны алыуы ушын Интернет-мүрәжатлар дизимин қәлиплестириу;

-жоба мәсләхәтлер өткериу;

-классда өз бетинше жұмыс орынлау ушын уақыт сорауын бериу.

14. КЖО ямаса ОКК пайдаланыушыларының ҳуқуқы хәм мәжбүриятлары

14.1. Пайдаланыушы (профессор-оқытыушы, хызметкер, студент) төмендегилерди орынлауы шәрт:

-КЖО ямаса ОККда ислеуи ушын техника қәуипсизлиги хәм мийнет қорғаныуы, компьютерде ислеу режими бойынша(дәслепки жұмыс баслауы ямаса оқыу жылы басында биринши сабақта) түсиндириуден өтиуи;

-техника қәуипсизлиги хәм мийнет қорғаныу қағыйдаларына бойсыныуы;

-КЖО ямаса ОККда ислеу қағыйдаларына бойсыныуы;

-жумыс орнында тәртип хәм тазалыққа бойсыныўы;

-үст кийимлерди (портфелин) кийим шкафында ямаса арнаўлы ажыратылған орында қалдырыўы;

-ОККда ислеў ўақтында мобил телефонларының даўысыны өширип қойыўы;

-өзи отырған компьютерде есап жазыўы мағлыўматларды дурыс киргизиўи;

-программа ямаса қурылмадағы насазлықлар жүз бергенде КЖО да жуўапкер хызмет ямаса ОККда оқытыўшы ямаса инженерге дәрхал мүрәжат етиўи;

-хабарды көрсетилген қатты диск (папка)ке жазыўы;

-администраторға теңлестирилген инженер ямаса басқа жуўапкер адамлардың рухсатысыз программалық тәмийнат ямаса басқа электрон ресурсдан нуска алыўы;

-техника, мебел хәм басқа қурылмаларды абайлаўы.

14.2. Пайдаланыўшы төмендеги ҳуқуқларға ийе:

-Жумыс ямаса оқыў процесси ушын компьютерге орнатылған програмалардан пайдаланыў;

-КЖО ямаса ОККларда пайдаланыў ушын рухсат етилген хабар ресурсларынан пайдаланыў;

-Жумыс ўақты, оқыў яки басқа жәмәат хызметине тийисли ресурсларды **администрация** рухсаты хәм университеттиң (бөлимге) ажыратылған үлес(квота) шеңберинде Интернет тармағынан пайдаланыў;

-ОКК компьютерлеринде бос орын бар болған жағдайда инженер яки оқытыўшы рухсаты менен қосымша шуғылланыў мүмкин;

-Университеттң тармақ хабар ресурсларын шөлкемлестириўде қатнасыў;

-ОКК ямаса КЖОда электрон ресурсларын киргизиў хәм пайдаланыў усынысын бериў.

14.3. КЖО ямаса ОКК пайдаланыўшыларға төмендегилер қадаған етиледі:

-жумыс орнында яки аудиторияда үст кийимлер менен болыў;

-кийим хәм портфеллерди жумыс орнына қойыў;

-ханаға аўқат хәм ишимлик алып кириў;

-клавиатураға китап, дәптер х.т.б.ларды қойыў;

-шегиў ямаса спиртли ишимликлер ишиў;

-қосылған монитор жанбасы ямаса арқасында болыў;

-кабеллерди жалғаў ямаса үзиў, басқа электр дереклери жалғанатуғын яки өтетуғын буйымларға тийиниў;

-компьютер қурылмасы орнын өзгертириў;

- системалы блок қурылмасын ашыў;
- аппарат жумысындағы насазлықларды ғәрезсиз шешиў;
- системалы блокдағы самаллатыў пәнжересин тосып қойыў;
- компьютердиң аппарат сазламасына өзгертириў киргизиў (клавиатура/мышьларды бир компьютерден басқасына өткериў ҳ.т.б.);
- клавиатураны күш пенен урыў, мақсетсиз клавишаларды басыў;
- басқалардың файлын өшириў яки басқа орынға көшириў;
- жумыс орынларында компьютер ойынларын орнатыў яки иске түсириў;
- Интернет тармағынан кеўилашар мақсетинде пайдаланыў(чатлар, түрли темадағы филмлер, бузғыншы темадағы бетлер ҳ.т.б.);
- администрация** яки тийисли кәнигелер рухсатысыз программалық тәмийнат орнатыў;
- қатты дискге администраторға теңлестирилген инженер яки жуўапкер хызметкер рухсатысыз хабар жазыў;
- университет ямаса ОКК серверин өшириў яки қосыў (егер ол ОКК яки КЖОда жайласқан болса).

15. Пайдаланыўшылар жуўапкершилиги

15.1. Пайдаланыўшы айыбы менен ОКК қурылма истен шықса, оңлатыў хәм/яки қурылманы алмастырыў пайдаланыўшы есабынан әмелге асырылады.

15.2. Пайдаланыўшы өзи билген ҳалда жумыс ямаса оқыў процессин изден шығыўына себеп болатуғын ҳәрекетлерди әмелге асырса университет ҳәкимшилиги қарары менен ОКК яки КЖОдан пайдаланыў ҳуқықынан айырылатуғын хәм ҳәкимшилик шара көриледи.